

Fígjarmálaráðið

Løgtingið

Dagfesting: 19. desember 2018

Mál nr.: 18-00414-5

Løgtingsmál nr. xx/2018: Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um Húsálánsgrunn (Heimild at útskriva lánsbrøv og til at útvega lutaíbúðir)

Uppskot til

Lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um Húsálánsgrunn (Heimild at útskriva lánsbrøv og til at útvega lutaíbúðir)

§ 1

Í lögtingslóg nr. 62 frá 31. mai 2010 um Húsálánsgrunn, sum broytt við lögtingslóg nr. 140 frá 6. oktober 2011, lögtingslóg nr. 125 frá 7. desember 2012 og lögtingslóg nr. 81 frá 29. mai 2017, verða gjørdar hesar broytingar:

1. Í § 5 a, stk. 1 verður “lutafeløg” broytt til “lutaíbúðafeløg”.
2. Í § 5 a, stk. 1 verður aftan á 1. pkt. sum nýtt pkt. sett:
“Húsálánsgrunnurin kann eisini útvega lutaíbúðir til lutaíbúðafeløg.”

3. Í § 8 b, stk. 1 verður aftan á 1. pkt. sum nýtt pkt. sett:
“Húsálánsgrunnurin kann harafturat fígga bygging av bústøðum upp til 250 mió. kr. við at skriva út lánsbrøv til íleggjarar í Føroyum.”

§ 2

Henda lögtingslóg kemur í gildi dagin eftir, at hon er kunngjørd.

Kapittul 1. Almennar viðmerkingar

1.1. Orsakir til uppskotið

Um bústaðapakkan

Føroya Landsstýri tók á heysti 2018 stig til ein umfatandi bústaðapakka, ið millum annað fevnir um hetta lógaruppskotið.

Bústaðapakkin fevnir um eina røð av tiltøkum tvørtur um aðalráð, ið saman skulu viðvirka til,

- at útboðið av bústøðum kring landið veksur munandi, og
- at viðurskiftini á føroyska leigumarknaðinum verða meira skipað.

Nøkur av átøkunum í bústaðapakkanum eru bráðfeingis. Onnur átøk eru meira langskygd og hava sum endamál at fjøltátta mynstrið á føroyska bústaðamarknaðinum.

Felags fyri átøkini er, at tey eru partur av eini ætlan hjá politisku skipanini at fáa til vega fleiri bústaðir kring landið og harvið bøta um bústaðatrotið, sum seinastu árin er vorðið alsamt meira sjónligt.

Sjóneykan er serliga á leigubústaðir, tí kanningar vísa, at har er eftirspurningurin og tørvurin størstur.

Bústaðapakkin fevnir millum annað um hesi átøk:

Átøk at økja um útboð av privatum og almennum leigubústøðum:

- *Bústaðir* fáa heimild til at útskriva lánsbrøv á 250 mió. kr. Lánsbrøvini hava trygd í føstu ognunum hjá Bústøðum. Hetta skal fígga eina framskundaða bygging av um 200 nýggjum leigubústøðum kring landið.
- Botnfrádrátturin fyri leiguinntøkur verður hækkaður úr 50 tús. kr. til 100 tús. kr.

Átak at tryggja ein betur skipaðan leigumarknað:

- Leigunevndin, sum higartil bara hevur kunnað tikið støðu til hækkingar, fær nú eisini heimild at seta til viks leiguna, sum partarnir sínámillum hava avtalað.

Átak at koma teimum, ið hava ein bráðfeingis bústaðatørv, betur til hjálpar

- Ein bráðtørvslisti, við tilhoyrandi íbúðum, verður stovnaður. Bráðtørvslistin er ætlaður teimum, ið hava ein bráðfeingis bústaðatørv.

Átak at javnseta tað privata við tað almenna

- Almannaverkið fær heimild at gera avtalur við privat um ávísingarrætt til leigubústaðir.

Um lógaruppskotið

Lógaruppskotið er partur av bústaðapakkanum hjá landsstýrinum. Landsstýrið ásannar, at stórar avbjóðingar eru á føroyska bústaðamarknaðinum, og landsstýrið hevur tí arbeitt við einum bústaðapakka við ymiskum átøkum, sum ætlandi fara at bøta um støðuna á bústaðamarknaðinum.

Bústaðir hava í løtuni um 260 leigubústaðir í rakstri kring landið. Bústaðir hava innanfyri verandi fíggingarmøguleikar og við verandi lániheimild um 200 leiguíbúðir í gerð, og aðrar um 200 leiguíbúðir eru ávegis í verandi ætlanum hjá Bústøðum fyri næstu árin.

Hetta lógaruppskotið fer at gera tað móguligt hjá Bústøðum at fara undir eina ætlan at byggja 200-220 framskundaðar íbúðareindir kring landið árin 2019 til um 2021. Sostatt kunnu Bústaðir hava út við 900 íbúðareindir í rakstri um nøkur fá ár, sum væntandi fara at bøta um støðuna á føroyska bústaðamarknaðinum.

Talan verður eftir ætlan um smáar og standardiseraðar íbúðir við høgari góðsku og sum sjálvandi lúka øll krøv í føroysku bygningskunngerðini, sum fekk gildi frá 2017. Støddin á íbúðunum verður úr um 50 m² til um 100 m², og miðalstøddin á íbúðunum verður um 60 m².

Lógaruppskotið ger eisini greitt, at Húsálánsgrunnurin/Bústaðir kunnu útvega lutaíbúðir til lutaíbúðafeløg. Í galdandi lóg um Húsálánsgrunn er ikki greitt, at Húsálánsgrunnurin/Bústaðir kunnu byggja og útvega lutaíbúðir til lutaíbúðafeløg.

Lutaíbúðir og lutaíbúðafeløg eru nýggj fyrbrigdi í Føroyum. Bústaðir hava ætlanir um at útvega og selja lutaíbúðir til lutaíbúðafeløg næstu árin. Hetta er liður í at tryggja fjølbroytni á bústaðamarknaðinum, sum er eitt av endamállum hjá Húsálánsgrunninum/Bústaðir sambært endamálsorðingini í lógtingslóg nr. 62 frá 31. mai 2010 um Húsálánsgrunn og samsvarar eisini við bústaðapolitikk landsins frá 2012.

Eisini stuðlar lógarbroytingin undir at fáa fleiri føroysk lánsbrøv. Harvið er lógaruppskotið ikki bara við til at skapa eitt bústaðarundirstøðukervi men eisini eitt fíggarligt undirstøðukervi.

Yvirskipað um Bústaðir og støðuna á bústaðarmarknaðinum

Húsálánsgrunnurin varð í 2011 umskipaður til eitt alment bústaðafelag – *Bústaðir*. Endamálið við umskipanini var, at *Bústaðir* framyvir skuldi hava ein meira virknan leiklut á bústaðaøkinum við tað, at felagið nú sjálvt skuldi fara undir at útvega og umsita leigubústaðir. Ætlanin var eisini, at *Bústaðir* skuldi virka sum eitt bústaðapolitiskt amboð, ið kundi veita ráðgeving, og sum kundi arbeiða fyri meira skipaðum viðurskiftum á leigu- og lutaíbúðamarknaðinum.

Síðani 2012 hevur *Bústaðir* útvegað um 300 leigubústaðir, og gongd er í nógvum byggiverkætlanum, harav fleiri verkætlanir eftir ætlan koma at standa lidnar longu í 2019. Almenna bústaðafelagið hevur sostatt uppá fá ár megnað at slóða fyri einum væl meira útbygdum føroyskum leigumarknaði.

Hóast hetta, hevur føroyski bústaðamarknaðurin kanska ongantíð verið undir størri trýsti, enn hann í løtuni er. Høvuðsorsøkin er søguligi fólkaøksturin upp á um 6% síðani 2013, men sambært *Bústøðum* eru tað eisini onnur viðurskifti, ið gera seg galdandi: Húsarhaldsstøddin er minkað úr 3,5 til 2,5 persónar í miðal, eldri borgarar ynskja sær smærri bústaðir, størri trýst á

miðstaðarøkini, og búskaparvøksturin hevur við sær høggar byggikostnaðir og harav avleiddar prísir og leigur.

Síðstu nógvu árinu eru harafturat bygdur ov fáir nýggir bústaðir sammett við fólkavøksturin. Fólkatalið er til dømis hækkað um 4.000 fólk síðstu fimm árinu. Við húsarhaldsstødd á 2,5 í miðal krevur hetta um 1.600 nýggjar bústaðir. Hóast hetta eru bara bygdur um 150-200 bústaðir um árið í miðal síðstu fimm árinu. Hetta gevur eitt undirskot av nýggjum bústøðum á um 600 bústaðir síðstu fimm árinu. Mett verður, at um 1.000 nýggir bústaðir eru ávegis í privatum ætlanum og í ætlanum hjá Bústaðir, men óvist er, nær hesir bústaðirnir eru liðugt bygdur.

Men nógv bendir á, at samlaði tørvurin á leigu- og eigaraíbúðum er munandi størri enn tær um 600 bústaðirnir, sum eru nevndar omanfyri. Líka síðani seinnu helvt av 1950'unum, tá ið fólkavøksturin tók dik á seg og vælferðin mentist millum fólk, hevur verið undirskot av bústøðum í Føroyum. Meginpartin av tíðini eftir seinna heimsbardaga hevur verið bygt ov lítið av sethúsum og smærri íbúðum, sammett við fólkavøksturin í landinum. Tí er eisini eitt bygnaðarligt og søguligt undirskot av bústøðum í landinum. Undirskotið kemur av, at ov lítið hevur verið bygt av sethúsum og smærri íbúðum sammett við tørvin síðani síðst í 1950'unum.

Um føroyska leigumarknaðin og skeivleikar á bústaðamarknaðinum

Fleiri bygnaðarligir skeivleikar eru á føroyska bústaðamarknaðinum, sum hava stórar avbjóðingar við sær. Avbjóðingarnar vera sjálvandi serliga sjónligar, tá ið fólkavøkstur er. Bústaðaútboðið í Føroyum er sera einstáttað og síðbundið. Nógv og stór sethús eru, men bara fáar smærri og ódýrar leiguíbúðir eru. Nógv av sethúsum hóska seg ikki til eldri fólk ella rørlutarnað, eins og staðsetingin ikki altíð er har, sum fólk ynskja at búgva.

Í flestu av okkara grannalondum hevur í fleiri áratíggju verið ein almennur leigumarknaður undir skipaðum viðurskiftum við smærri og ódýrum leiguíbúðum, meðan hetta bara hevur heilt fá ár á baki í Føroyum. Eisini hetta er ein orsök til, at undirskot er av smærri og ódýrum leiguíbúðum.

Einstáttaða og síðbundna byggimynstrið í Føroyum hevur eisini gjørt, at ein skipaður, privatur leigumarknaður við smærri og ódýrum leiguíbúðum hevur ikki kunnað tikið seg upp í landinum. Føroyski íbúðarleigumarknaðurin fevnir fyri tað mesta um kjallaraíbúðir í sethúsum, sum fólk leiga út, tí avlopspláss er í húsum. Vansin við tílíkum leigumálum er, at leigumálini eru ótrygg fyri leigaran og hóska seg heilt einfalt ikki til langtíðarleigu.

Alt bendir á, at bygnaðarliga undirskotið av íbúðareindum er somikið stórt og av einum tílíkum slagi, at bæði landið, kommunurnar, byggifeløg, lánveitarar og fleggjarar mugu vísa vilja til at taka felags tøk fyri at loysa avbjóðingina næstu árinu. Við hesum lógaruppskotinum tekur landstýrið ítøkilig stig til at víðka fíggjarligu heimildirnar hjá Bústøðum til tess at loysa ein part av avbjóðingini.

Ein atfinning, sum ofta verður nevnd í sambandi við leigubústaðir, er, at *“føroyingar ynskja ikki at búgva til leigu, men ynskja at eiga egin hús og at seta fótur undir egið bord”*. Óivað er rætt, at flestu húski ynskja at eiga egin hús heldur enn at búgva til leigu. Fleiri húski og einstaklingar kunnu kortini koma í eina slíka støðu eitt tíðarskeið í lívinum, har tey ikki hava móguleika ella fíggjarligt rásarúm at fíggja og eiga egin hús. Í eini tílíkari støðu kann vera neyðugt og skilagott at búgva í einum leigubústaði í eitt avmarkað tíðarskeið til ráðini gera tað móguligt at fíggja og eiga egnan bústað.

Talan kann vera um ungar familjur, sum fyri kortum eru byrjaðar á arbeiðsmarknaðinum. Talan kann eisini vera um lesandi ella stakar upphaldarar. Fyri tílkar bólkar kann vera bæði neyðugt og skilagott at búa til leigu eitt tíðarskeið, til fíggarliga rásarúmið ger tað møguligt at fígga og eiga egnan bústað.

Fyri eldri borgarar kann eisini vera neyðugt og skilagott at búa í einum leigubústaði. Sethúsinu kunnu til dømis ikki vera eignað til rørslutarnað fólk ella til koyristólar. Tá ið eldri fólk selja hús síni, leysgevur hetta hús á marknaðinum, sum aðrar, yngri familjur kunnu keypa. Hetta kann eisini vera ein máti hjá eldri fólkum at fáa gagnnýtt tað frívirði, sum er í nógvum sethúsum.

1.2. Galdandi lóggáva

Í galdandi lóggávu, løgtingslóg nr. 62 frá 31. mai 2010 um Húsálansgrunn við seinni broytingum, er heimilað Bústøðum (gamla Húsálansgrunninum) at læna tilsamans 250 mió. kr. frá føroyskum íleggjarum og stovnsligum føroyskum lánveitarum til at fígga bústaðabygging.

Við verandi lániheimild á 250 mió. kr. og við tí peningi, sum Bústaðir byrjaðu sítt virksema við í 2011, kunnu fáast til vege tilsamans um 670 íbúðareindir. Av hesum hevur Bústaðir um 260 íbúðareindir í rakstri í lötuni umframt ætlanir um og fígging til at fáa til vege um 400 íbúðir omaná.

Landsstýrið ásannar, at hesar um 670 íbúðareindirnar, sum Bústaðir eftir ætlan fara at hava í rakstri um nøkur ár, ikki eru nóg mikið til at nøkta tørvin á smærri og ódýrum leiguíbúðum kring landið. Hetta lógaruppskotið gevur Bústøðum møguleika at fara undir eina ætlan at byggja 200-220 framskundaðar íbúðareindir kring landið árinum 2019 til 2021. Sostatt kunnu Bústaðir hava út við 900 íbúðareindir í rakstri um nøkur fá ár, sum væntandi fer at bøta um støðuna á føroyska bústaðamarknaðinum.

Tær um 670 íbúðareindirnar, sum verandi fíggingarmøguleikar geva Bústøðum møguleika at byggja, eru tí sannlíkt bara ein partur av samlaða tørvinum og undirskotinum, sum er á smærri og ódýrum leiguíbúðum kring alt landið.

Í galdandi lóg um Húsálansgrunn er ikki greitt, at Húsálansgrunnurin/Bústaðir kunnu byggja og útvega lutaíbúðir til lutaíbúðafeløg. Lógaruppskotið ger eisini greitt, at Húsálansgrunnurin/Bústaðir kunnu útvega lutaíbúðir til lutaíbúðafeløg.

Hetta er liður í at tryggja fjølbroytni á bústaðamarknaðinum, sum er eitt av endamálunum hjá Húsálansgrunninum/Bústaðir sambært endamálsorðingini í løgtingslóg nr. 62 frá 31. mai 2010 um Húsálansgrunn og samsvarar eisini við bústaðapolitikk landsins frá 2012.

1.3. Endamálið við uppskotinum

Endamálið við uppskotinum er at víðka verandi fíggingarmøguleikar hjá Bústøðum til at útskriva lánsbrøv við 250 mió. kr. við trygd í føstu ognunum hjá Bústøðum. Víðkaðu fíggingarmøguleikarnir fara at gera tað møguligt hjá Bústøðum at fara undir eina ætlan at byggja 200-220 framskundaðar íbúðareindir kring landið árinum 2019 til um 2021, sum væntandi fara at bøta um støðuna á føroyska bústaðamarknaðinum.

Landsstýrið hefur sett sær fyri, at hesar 200-220 íbúðareindirnar verða bygdar kring alt landið í mun til hvar tørvurin er. Sostatt fer átakið væntandi at bóta um bústaðatrotið kring alt landið.

Eitt annað endamál við lógaruppskotinum er at stuðla undir ein føroyskan lánsbrævamarknað við at fáa fleiri føroysk lánsbrøv. Harvið er lógaruppskotið ikki bara við til at skapa eitt bústaðaunderstøðukervi men eisini eitt fíggarligt undirstøðukervi. Í dag verður meginparturin av føroysku uppsparingini – til dømis tær 9,5 mia. kr. í pensjónsuppsparing – settur í útlendsk lánsbrøv. Til dømis verður ein ávísur partur settur í donsk realkredittlánsbrøv, ið eru við til at fígga bústaðabygging í Danmark. Í Føroyum hava verið avmarkaðir móguleikar at seta uppsparing í føroysk lánsbrøv. Hetta lógaruppskotið letur upp fyri tí móguleikanum.

Verandi lániheimild hjá Bústøðum á 250 mió. kr. er gagnnýtt við at taka eitt sokallað syndikerað lán við trygd í fastari ogn hjá Bústøðum. Hetta er ikki ein heimild, ið ynskt verður at víðka. Hinvegin verður ynskt at tryggja, at víðkaða lániheimildin bæði er við til at fígga nýggjar bústaðir og er við til at menna ein føroyskan lánsbrævamarknað. Um ynskt verður, at lánsbrævarøðin, sum nú kann útgevast á 250 mió. kr., skal vera ein størri upphædd, kann ein móguleiki vera at umleggja verandi syndikeraða lán á 250 mió. kr. heilt ella partvíst til lánsbrøv. Verður hetta valt, kann lánsbrævarøðin samanlagt vera 500 mió. kr. við trygd í fastari ogn hjá Bústøðum.

Endamálið við lógaruppskotinum er eisini at gera greitt, at Húsálansgrunnurin/Bústaðir kunnu útvega lutaíbúðir til lutaíbúðafeløg. Í galdandi lóg um Húsálansgrunn er ikki greitt, at Húsálansgrunnurin/Bústaðir kunnu byggja og útvega lutaíbúðir til lutaíbúðafeløg.

Lutaíbúðir og lutaíbúðafeløg eru nýggj fyrbrigdi í Føroyum. Bústaðir hava ætlanir um at útvega og selja lutaíbúðir til lutaíbúðafeløg næstu árin. Hetta er liður í at tryggja fjølbroytni á bústaðamarknaðinum, sum er eitt av endamállum hjá Húsálansgrunninum/Bústaðir sambært endamálsorðingini í lógtingslóg nr. 62 frá 31. mai 2010 um Húsálansgrunn og samsvarar eisini við bústaðapolitikk landsins frá 2012.

Víst verður eisini á brot 1.1 omanfyri, har orsakirnar til lógaruppskotið eru lýstar.

1.4. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum

Eins og nevnt omanfyri kunnu Bústaðir sambært verandi lániheimild læna tilsamans 250 mió. kr. frá føroyskum íleggjarum og stovnsligum føroyskum lánveitarum til at fígga bústaðabygging. Verandi fíggingarmóguleikar hjá Bústøðum røkka til at byggja um 670 íbúðareindir tilsamans, harav um 260 íbúðareindir eru bygdar og eru í rakstri í lötuni.

Bústaðir hava innanfyri verandi fíggingarmóguleikar og lániheimild um 200 leiguíbúðir í gerð, og aðrar um 200 leiguíbúðir eru ávegis í verandi ætlanum hjá Bústøðum fyri næstu árin.

Hækkaða lániheimildin við at skriva út lánsbrøv á 250 mió. kr. afturat gevur Bústøðum móguleika at fara undir eina ætlan at byggja 200-220 framskundaðar leiguíbúðir kring landið árin 2019 til um 2021. Sostatt kunnu Bústaðir hava út við 900 leiguíbúðir í rakstri um nøkur fá ár, sum væntandi fara at bóta um støðuna á føroyska bústaðamarknaðinum.

Lógaruppskotið ger eisini greitt, at Húsálansgrunnurin/Bústaðir kunnu útvega lutaíbúðir til lutaíbúðafeløg. Í galdandi lóg um Húsálansgrunn er ikki greitt, at Húsálansgrunnurin/Bústaðir kunnu byggja og útvega lutaíbúðir til lutaíbúðafeløg.

Lutaíbúðir og lutaíbúðafeløg eru nýggj fyrbrigdi í Føroyum. Bústaðir hava ætlanir um at útvega og selja lutaíbúðir til lutaíbúðafeløg næstu árin. Hetta er liður í at tryggja fjølbroytni á bústaðamarknaðinum, sum er eitt av endamálunum hjá Húsalánsgrunninum/Bústaðir sambært endamálsorðingini í løgtingslóg nr. 62 frá 31. mai 2010 um Húsalánsgrunn og samsvarar eisini við bústaðapolitikk landsins frá 2012.

1.5. Ummæli og ummælisskjal

Lógaruppskotið hevur ligið til almenna hoyring á Hoyringsportalinum hjá landstýrinum.

Harafturat varð uppskotið sent til ummælis hjá:

- Bank Nordik
- Betri Banka
- Norðoya Sparikassa
- Suðuroyar Sparikassa
- P/F Betri
- Felagnum Peningastovnar
- Realinum
- P/F Lív-Holding
- Betri Pensjón
- AMEG
- ALS
- Føroya Arbeðarafelag
- Havnar Arbeðarafelag
- Havnar Handverkarafelag
- Fakfelagssamstarvinum
- Starvsmannafelagnum
- Føroya Fiskimannafelag
- Samtak
- Vinnuhúsinum
- P/F Tjaldur
- Mark Spf.
- Bústaðir
- Landsbanka Føroya
- Kommunufelagnum
- Fróðskaparsetur Føroya
- Almannaverkinum
- Meginfelag Føroyskra Studenta
- Áhugafelagnum Búgva
- Felagnum Javni
- Meginfelagnum MEGD
- Sinnisbata

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggjarligar avleiðingarnar fyri land og kommunur

Mett verður ikki, at uppskotið fer at hava stórvegis beinleiðis fíggjarligar avleiðingar fyri landið ella kommunur. Men uppskotið kann fáa jaligar, óbeinleiðis fíggjarligar avleiðingar fyri land og kommunur.

Fyrst og fremst tí eitt størri útboð av leiguíbúðum kring landið fer at stuðla undir fólkvøksturin, sum er í landinum. Fólkvøksturin fer, sum frálíður, at skapa grundarlag undir størri virksemi, hægri inntøkum og meiri varandi búskaparvøkstri. Hetta fer sjálvsagt eisini, sum frálíður, at skapa grundarlag fyri hægri inntøkum til landskassan og kommunukassar.

Harafturat kann hugsast, at nakað meira av byggivirksemi verður í landinum orsakað av uppskotinum. Tí er ikki óhugsandi, at skatta- og avgjaldsinntøkur til land og kommunur fara at hækka nakað av uppskotinum.

Víðkaðu móguleikarnir fyri at seta part av føroysku uppsparingini í føroysk lánsbrøv, heldur enn útlendsk lánsbrøv, fara at gera, at størri partur av virðisskapanini í Føroyum kann koma føroyska samfelagnum til góðar. Hetta fer í hesum føri at skapa grundarlag fyri at fjøltátta føroyska bústaðamarknaðin og harvið styrkja grundarlagið undir framhaldandi fólka- og búskaparvøkstri.

Fíggjarmálaráðið metir ikki, at tað fer at ávirka kredittmetingina (ratingina) av landsstýrinum, at Bústaðir fáa heimild at hækka lántøkuna úr 250 mió. kr. til 500 mió. kr. í fyrra lagi, tí talan er um at útskriva lánsbrøv, ið bara hava trygd í føstu ognunum hjá Bústøðum. Onnur trygd verður ikki latin í sambandi við lántøkuna. Í øðrum lagi hevur Bústaðir frammanundan lítið av skuld sammett við samlaðu ognirnar.

Í triðja lagi metir Fíggjarmálaráðið, at í hesum føri er talan um eina verkætlan við lítlum og avmarkaðum váða. Talan er um at byggja leiguíbúðir kring landið, sum bygnaðarligt og søguligt undirskot er av. Harafturat hava Bústaðir víst í nøkur ár, at til ber at byggja ódýrar leiguíbúðir kring landið innanfyri kostnaðar- og tíðarkarmar og at tílíkar íbúðir lættliga kunnu leigast út, uttan at stórvegis tómgongd er í íbúðunum.

2.2. Umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Uppskotið verður ikki mett at hava stórvegis umsitingarliga avleiðingar fyri land ella kommunur. Tó fer uppskotið at hava nakað av umsitingarligum avleiðingum við sær fyri Bústaðir.

2.3. Avleiðingar fyri vinnuna

Uppskotið verður samanumtikið mett at hava jaligar fíggjarligar avleiðingar fyri vinnuna. Uppskotið fer at økja um virksemið í byggivinnuni og øðrum avleiddum virksemi av byggivinnuni og undirveitarum til byggivinnuna. Betri móguleikar at búseta seg í landinum fara at gera tað lættari hjá fólki at flyta til Føroya og búseta seg her. Kappingarførið hjá vinnuni og samfelagnum verður betri, tá ið umræður at fáa hendur á neyðugu arbeiðsmegini.

Av tí at lógaruppskotið avmarkar lántøkuna til at fevna um lánsbrævalán frá íleggjarum/lánveitarum í Føroyum, fer uppskotið at hava við sær nakað av umsitingarligum avleiðingum fyri vinnuna og teir íleggjarar/lánveitarar, sum kunnu hugsast at vera partur av fíggingini.

2.4. Avleiðingar fyri umhvørvið

Allar leiguíbúðirnar, sum Bústaðir byggja, nýta grønar hitaskipanir heldur enn oljufýr. Íbúðirnar fara eisini at lúka øll krøv í nýggju bygningskunngerðini um bjálving og líknandi. Íbúðarbyggingin hjá Bústøðum fer tí ikki at hava stórvegis avleiðingar fyri umhvørvið, sæð burtur frá tí orku og tilfari, sum verður brúkt undir sjálvari byggingini.

Av tí at íbúðirnar hjá Bústøðum nýta grønar hitaskipanir og lúka nýggjastu krøv til bjálving og líknandi, kann íbúðarbyggingin viðvirka til eina umstilling av orkunýtsluni til upphiting frá oljufýrum til grønar hitaskipanir. Sum frálíður, fer uppskotið og bygging av smærri íbúðareindum tí helst at hava jaligar avleiðingar fyri umhvørvið.

2.5. Avleiðingar fyri serstøk øki í landinum

Uppskotið fer at hava jaligar avleiðingar fyri tey øki í landinum, har Bústaðir fara at byggja íbúðir. Uppskotið og byggingin av íbúðum fer at gera tað lættari hjá fólki at vera verandi, virka og búgva í nærøkinum heldur enn at ferðast langa leið til og frá arbeiði. Lættari verður at fáa til vega arbeiðsmegi í nærøkinum og at fáa arbeiðsmegina at stöðast.

Byggingin av íbúðunum verður í spjadd um alt landið til tey øki, har trot er á bústøðum og har fólkaøkstur er.

2.6. Avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir

Uppskotið fer at hava jaligar avleiðingar fyri ávísar samfelagsskapir, serstakliga teir bólkar, sum í dag hava torført við at finna hóskaði leigubústað. Hetta kann vera stakir upphaldarar ella rørlutarnað, sum í dag hava torført við at finna hóskaði leigubústað. Bústaðir hava í dag til dømis gott samstarv við Javna, Sinnisbata, MEGD og Almannaverkið, tá ið tað snýr seg um at útvega hóskaði íbúðir til limir og brúkarar hjá teimum.

Almannaverkið hevur ávísingarrætt til ein part av íbúðunum, sum Bústaðir byggja. Endamálið er, at fólk við serligum avbjóðingum fáa betri móguleikar at fáa hóskaði bústað. Hetta lógaruppskotið fer tí at vera til fyrimuns fyri hendan samfelagsbólkin. Leiguíbúðirnar vera eisini til fyrimuns fyri lesandi, stakar upphaldarar og eldri borgarar, sum fáa betri móguleikar at fáa ein hóskaði bústað.

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum

Mett verður ikki, at lógaruppskotið hevur við sær avleiðingar, sum eru viðkomandi fyri millumtjóðasáttmálar á økinum og sum Føroyar hava skyldu at fylgja.

Bindingar eru ikki til millumtjóðasáttmálar, sum gera, at uppskotið fær fíggarligar, umsitingarligar, umhvørvisligar ella aðrar avleiðingar fyri landsmyndugleikar, kommunumyndugleikar, ávís øki í landinum, ávísar samfelagsbólkar ella vinnuna.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar

Lógaruppskotið stuðlar undir og samsvarar við ásetingar í sáttmála Sameindu Tjóða um rættindi hjá einstaklingum, ið bera brek. Sáttmálin áleggur limalondunum at menna og fremja politikk, lógir og fyrisitingarlig mál, ið skulu tryggja rættindi hjá fólki, ið bera brek. Sáttmálin varð settur í gildi fyri Føroyar tann 23. august 2009 við “Bekendtgørelse nr. 35 af 15. september 2006 om rettigheder for personer med handicap”.

Lógaruppskotið fer at økja útboðið av leiguíbúðum, sum hóska seg til fólk við serligum avbjóðingum, harundir til fólk, ið bera brek. Tí verður mett, at lógaruppskotið stuðlar undir og samsvarar við ásetingar í sáttmála Sameindu Tjóða um rættindi hjá einstaklingum, ið bera brek.

Landsstýrið hevur tikið tey 17 heimsmálini hjá ST til sín og hevur fráboðað, at tað ynskir at røkka teimum eftir førimuni. Heimsmál nr. 11 snýr seg um at gera býir og búsetingar inkluderandi, trygg, dygg og burðardygg. Undirmál nr. 11.1 snýr seg um, at innan 2030 skal øllum verða tryggjað atgongd til skikkaðar og tryggar bústaðir fyri rímiligan kostnað og grundleggjandi tænastr.

Lógaruppskotið fer tí at stuðla undir arbeiðið hjá landsstýrinum at røkka teimum 17 heimsmálunum hjá ST innan 2030. Lógaruppskotið hevur ikki á annan hátt við sær avleiðingar í mun til tvørgangandi millumtjóðasáttmálar.

2.9. Marknaforðingar

Løgtingslóg nr. 62 frá 31. mai 2010 um Húsálansgrunn avmarkar í § 8 b, stk. 1, Bústaðir til at útvega sær fígging frá lánveitarum/íleggjarum í Føroyum. Henda marknaforðingin verður ikki broytt við hesum uppskotinum. Lániheimildin hjá Bústøðum verður tí framvegis avmarkað til, at Bústaðir bara kunnu útvega sær fígging frá lánveitarum/íleggjarum í Føroyum.

2.10. Revsing, útpanting, sektir ella onnur størri inntriv

Lógaruppskotið hevur ongar ásetingar um revsing, útpanting, sektir ella onnur størri inntriv í rættindi hjá fólki.

2.11. Skattir og avgjöld

Ongar ásetingar eru í lógaruppskotinum um skattir ella avgjöld.

2.12. Gjöld

Lógaruppskotið hevur ikki ásetingar um gjöld.

2.13. Áleggur lógaruppskotið fólki skyldur?

Lógaruppskotið leggur ikki skyldur á fólk.

2.14. Leggur lógaruppskotið heimildir til landsstýrismannin, ein annan enn landsstýrismannin ella til kommunur?

Við lógaruppskotið fáa Bústaðir heimild til at útskriva lánsbrøv fyri 250 mió. kr., men lántøkan skal í hvørjum einstøkum føri góðkennast av landsstýrismanninum í fíggjarmálum. Lógaruppskotið leggur ikki heimildir til annan landsstýrismann ella til kommunur.

2.15. Gevur lógaruppskotið almennum myndugleikum atgongd til privata ogn?

Lógaruppskotið gevur ikki almennum myndugleikum atgongd til privata ogn.

2.16. Hevur lógaruppskotið aðrar avleiðingar?

Lógaruppskotið hevur ikki aðrar avleiðingar við sær enn tær, sum eru nevndar omanfyri.

2.17. Yvirlit yvir avleiðingarnar av uppskotið

	Fyri landið ella landsmyndugleikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella øki í landinum	Fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar ella búskaparligar avleiðingar	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Nei	Ja
Umhvørvisligar avleiðingar	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Avleiðingar í mun til aljóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei
Sosialar avleiðingar			Ja	Ja	

Kapittul 3. Serligar viðmerkingar

3.1. Viðmerkingar til ta einstøku greina

Til § 1

Til nr. 1

Ásetingin broytir orðið “lutafeløg” til “lutaíbúðafeløg”. Mett verður, at heitið “lutaíbúðafeløg” er greiðari og í størri mun fevnir um tað, sum var ætlanin við § 5 a í løgtingslógini um Húsálánsgrunn. Í løgtingslóg nr. 138 frá 6. oktober 2011 um lutaíbúðafeløg verður heitið “lutaíbúðafeløg” brúkt. Tí verður eisini met, at sama heitið eigur at verða brúkt í løgtingslóg nr. 62 frá 31. mai 2010 um Húsálánsgrunn.

Til nr. 2

Ásetingin setur inn nýtt punktum, sum ger greitt, at Húsálánsgrunnurin/Bústaðir kunnu útvega lutaíbúðir til lutaíbúðafeløg. Í galdandi lóg um Húsálánsgrunn er ikki greitt, at Húsálánsgrunnurin/Bústaðir kunnu byggja og útvega lutaíbúðir til lutaíbúðafeløg.

Lutaíbúðir og lutaíbúðafeløg eru nýggj fyrbrigdi í Føroyum. Men síðani lutaíbúðalógin kom í gildi á heysti 2011, er einki lutaíbúðafelag stovnað. Bústaðir hava ætlanir um at útvega og selja lutaíbúðir til lutaíbúðafeløg næstu árin.

Hetta er liður í at tryggja fjølbroytni á bústaðamarknaðinum, sum er eitt av endamálunum hjá Húsálánsgrunninum/Bústaðir sambært endamálsorðingini í løgtingslóg nr. 62 frá 31. mai 2010 um Húsálánsgrunn og samsvarar eisini við bústaðapolitikk landsins frá 2012.

Til nr. 3

Við hesi áseting gevur Løgtingið Bústøðum (Húsálánsgrunninum) heimild til at útskriva lánsbrøv fyri upp til 250 mió. kr. afturat verandi lániheimild til føroyskar íleggjarar og stovnsliðar føroyskar lánveitarar til at fígga byggiverkætlanir fyri. Lánsbrøvini hava bert trygd í fóstum ognu hjá Bústøðum. Verandi lániheimild er upp til tilsamans 250 mió. kr.

Víðkaða lániheimildin verður brúkt til at fara undir eina verkætlan at byggja 200-220 leiguíbúðir afturat verandi ætlanum, sum er eitt av málunum í bústaðapakkanum hjá landsstýrinum.

Bústaðir hava við verandi fíggingarmøguleikum og við verandi lániheimild um 200 bústaðaeindir í gerð, og um 200 fleiri bústaðir eru ávegis í verandi ætlanum hjá Bústøðum fyri næstu árin. Bústaðir hava tí ikki gjaldføri til at fara undir eina ætlan at byggja 200-220 framskundaðar leiguíbúðir uttan so at lániheimildin hækkar.

Til § 2

Áseting um gildiskomu.

Fíggjarmálaráðið, 19. desember 2018.

Kristina Háfoss
landsstýriskvinna

/ Bjarni Askham Bjarnason

Yvirlit yvir fylgiskjøl:
Fylgiskjal 1: Javntekstur
Fylgiskjal 2:
Fylgiskjal 3: